

Počátky vegetariánství

Vzdělávací cíl: Žáci se skrze analýzu plakátu a dobového textu seznamují s debatami o významu bezmasé stravy na konci 19. a na počátku 20. století. Cvičení rozvíjí schopnost žáků porozumět dobovým argumentům a odlišit je od současných debat na toto téma.

Klíčová slova: české země ve třech stoletích, každodennost, člověk a životní prostředí, dobové perspektivy, porovnáváme prameny

Práce s jednotlivými slidy:

Poznámky:

1 ZKOUMÁNÍ PLAKÁTU (2 min.)

Prohlížení plakátu s pomocí lupy a četba popisky.

Plakát pocházející z roku 1929 propaguje vegetariánskou jídelnu v Praze v ulici Na Perštýně. Hlavním motivem je kuchař nesoucí na podnose misku s polévkou obloženou zeleninou. K polévce přičichávají postavy mužů. Text zdůrazňuje pozitivní dopady vegetariánské stravy na zdraví a doporučuje střídání zeleninové stravy s masitou. Existence jídelny svědčí o tom, že v té době již vegetariánství proniklo do většinové kultury české společnosti. První vegetariánské jídelny a restaurace vznikly na konci 19. století. První vegetariánský spolek pak vznikl roku 1894.

2 POPIS PLAKÁTU (3 min.)

Označování důležitých prvků na plakátu a jejich popis.

Žáci označují důležité prvky na plakátu a popisují je. Soustředí se zejména na to, podle čeho lze rozpoznat hlavní sdělení plakátu.

3 SHRUTÍ ANALÝZY (3 min.)

Odpovídání na otázku do textového pole: **?** Co je hlavním sdělením plakátu?

Žáci by měli alespoň zaznamenat, že jde o žánr reklamního plakátu a že propaguje vegetariánskou jídelnu. Mohou také identifikovat význam zdravotní argumentace pro vegetariánství spolu s důrazem na lákavou vůni, potažmo chuť bezmasého jídla.

4 ČETBA TEXTU (5 min.)

Čtení přepisu textu. Prohlížení faksimile.

Žáci si mohou přečíst úryvek z přepisu přednášky, kterou proslovl v březnu roku 1884 Emanuel Friedberg-Mírohorský u Vojty Náprstka. Cílovým publikem byly především ženy. Jde o jeden z prvních českojazyčných textů na toto téma. Její autor byl - kromě celé řady jiných profesí - celoživotní propagátor zdravého životního stylu, abstinence a roku 1893 založil spolek „Český Kneipp: spolek pro šíření přirozeného způsobu života ve všech vrstvách společenských v království českém.“ Text byl editorsky upraven tak, aby byly omezeny archaismy a byl lépe srozumitelný i pro dnešní žáky.

5 ČETBA TEXTU A OZNAČOVÁNÍ KLÍČOVÝCH PASÁŽÍ (2 min.)

Žáci na základě četby označují pasáže podle toho, jaký důvod k vegetariánství text uvádí.

Žáci mohou identifikovat čtyři druhy argumentů: zdravotní, etický, finanční a společenský. Etický argument spočívá zejména ve vztahu ke zvířatům a způsobu jejich zabíjení a také v rozvoji charakteru jednotlivce. Společenský argument pak zahrnuje všechny pasáže, kde se uvádí, co může vegetariánství přinést společnosti jako celku.

6 INTERPRETACE PRAMENŮ (5 min.)

Žáci odpovídají na otázky do textových polí: ? Jaké důvody pro vegetariánství jste v pramenech našli? ? Liší se v něčem debata o bezmasé stravě v minulosti a dnes?

V odpovědi na první otázku by žáci měli vyjmenovat co nejvíce argumentů z textu na základě předchozího kroku. U druhé otázky žáci porovnávají vlastní zkušenost s vegetariánstvím (a diskusemi na toto téma) s historickými prameny ze cvičení. Mezi rozdíly lze uvést například environmentální argumentaci, která se spojuje až nástupem debat o zmírňování dopadů změn klimatu. Současné výzkumy uvádějí následující důvody pro vegetariánství: etické 91%, ekologické 52%, zdravotní 49%, duchovní či náboženské 37%, estetické 23%, sociální 12%, jiné 10% (Zdroj: Medřická, Jitka: Psychologické a sociální aspekty vegetariánství [diplomová práce], Praha 2008).

Doporučení:

Cvičení lze využít i ve výchově k občanství nebo environmentální výchově. Lze ho také propojit s tématem dějin národní a ženské emancipace v 19. století skrze postavu Vojty Náprstka a instituci Amerického klubu dam.